

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА

Затверджую

Директор ННІМВ
 ім. Б.Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

_____ 2023 р.

Затверджую

Вс. профектора в науково-педагогічної
 роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

_____ 2023 р.

Затверджую

Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

" " _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни

"ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ"

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 29 "Міжнародні відносини"

Спеціальність 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"

Освітньо-професійна програма – "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"

Кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1	30	15	5	4	96	150	-	1
Заочна	1	2	8	4			138	150		2

Тернопіль – ЗУНУ 2023

31.07.2023

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 29 "Міжнародні відносини" спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.)

Робочу програму склав професор кафедри міжнародних відносин та дипломатії, д-р іст. наук, Дацків Ігор Богданович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії (протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри д-р екон. наук, професор Оксана ТУЛАЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Голова групи
забезпечення спеціальності д-р іст. наук, професор Ігор ДАЦКІВ

Гарант ОПП д-р екон. наук, професор Наталія КРАВЧУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ"

1. Опис дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти"

Дисципліна "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти"	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 29 "Міжнародні відносини"	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"	Рік підготовки – 1/1 Семестр – 1/ 1,2 Денна/Заочна
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - магістр	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 15 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота – 96 год. КПЗ, тренінг – 4 год Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти"

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти" є ознайомлення студентів із проблемами формування глобальної безпеки, структурою та умовами формування системи безпеки різних рівнів у сучасному багатополюсному світі, розкриття основних проблем, що виникають у ході конфліктів між акторами міжнародних відносин; аналіз закономірностей, що лежать в основі цих конфліктів.

Дисципліна є важливою складовою підготовки фахівця: керівника прес-служби, начальника прес-центру, прес-секретаря, прес-аташе, фахівця з супроводу міжнародних переговорів, дипломатичного представника, фахівця з міжнародної інформаційної аналітики, фахівця з управління контентом, наукового співробітника (інформаційна аналітика), експерта із міжнародних суспільно-політичних питань, міжнародного політичного оглядача, секретаря дипломатичного агентства.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають у:

- комплексному вивченні основних аспектів формування глобальної безпеки;
- Засвоєння основних філософських та соціологічних концепцій, що стосуються ключових чинників формування та розвитку конфлікту загалом та міжнародного конфлікту, зокрема;

- ознайомлення з історичними та сучасними особливостями міжнародних конфліктів;
- аналіз основних проблем миротворчої діяльності, у тому числі та насамперед, в контексті роботи Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних структур;
- ознайомлення з ключовими case studies, що дають розуміння специфіки розвитку міжнародних конфліктів сучасності.

2.3. Найменування та опис компетентностей:

- здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи;
- здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи;
- здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування зі спеціальності (додаткового вступного фахового випробування зі спеціальності).

2.5. Результати навчання:

- знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики;
- застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики;
- аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав;
- визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку;
- готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій;
- здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої та світової політики;
- брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем;
- оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

3. Зміст дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти"

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дослідження глобальної безпеки та міжнародних конфліктів

Тема 1. Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення проблем глобальної безпеки. Специфіка міжнародного конфлікту

Роль безпеки у гарантуванні суверенітету держави, стабільності в регіоні, миру у світі. Місце дисципліни в системі наук про міжнародні відносини. Структура й завдання курсу. Значення курсу в системі підготовки спеціаліста-міжнародника.

Філософський, політологічний та правовий зміст національної, регіональної та міжнародної безпеки. Міжнародна і регіональна безпека як об'єкт дослідження дисципліни. Основні поняття і категорії системи безпеки. Безпека як соціальна система. Види, компоненти й фактори безпеки. Співвідношення національної, регіональної та міжнародної безпеки. Методологічні основи вивчення проблем безпеки. Конфлікт як соціальна реальність. Конфлікт та суспільне середовище. Конфлікт як невід'ємна частина соціальної системи. Конфлікт та криза. Поняття міжнародного конфлікту / міжнародної кризи. Специфіка цих явищ порівняно із загальним поняттям конфлікту

Література: 1, 2, 4, 5, 8, 20.

Тема 2. Основні наукові концепції проблем безпеки. Типологія міжнародних конфліктів

Поняття концепцій безпеки. Історичні форми системи національної і колективної безпеки. Еволюція підходів до проблем безпеки. Науково-теоретичні концепції проблем безпеки. Вітчизняні та зарубіжні школи проблем безпеки. Школа політичного реалізму в теорії проблем безпеки. Об'єктивістський та суб'єктивістський підходи трактування безпеки. Політичний та соціальний підходи до формування безпеки. Суб'єкти та об'єкти безпеки. Система забезпечення безпеки. Критерії безпеки. Індикатори та порогові рівні безпеки. Проблема визначення загроз безпеці держави, регіону, світу. Поняття потенціалу безпеки та його складники. Критерії і пріоритети міжнародної та регіональної безпеки. Принципи, норми та нормативи міжнародної та регіональної безпеки. Правова база безпеки: особистості, суспільства, держави, глобального простору. Причини та чинники, що зумовлюють розвиток міжнародного конфлікту. Основні категорії міжнародних конфліктів: конфлікти, зумовлені проблематикою ідентичності та самовизначення; конфлікти, що обумовлені економічними причинами; безпосередньо політичні конфлікти. Конфлікти, зумовлені проблемами релігійного та етнополітичного характеру, їхня специфіка. Структурні та безпосередні причини розгортання міжнародних конфліктів. Основні актори міжнародних конфліктів та їхні інтереси.

Література: 1, 2, 4, 8.

Тема 3. Політична безпека регіону та її структура. Динаміка розгортання міжнародного політичного конфлікту

Поняття безпеки регіону та її функції. Складники політичної безпеки регіону: національні, політичні та воєнно-політичні інтереси держав. Загрози політичній безпеці країн, здатність держав до захисту національних політичних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз. Методологія дослідження проблем політичної безпеки, політична безпека в системі національної безпеки держави. Предмет і

структура політичної безпеки, суб'єкти та об'єкти політичної безпеки, система забезпечення політичної безпеки, критерії політичної безпеки, індикатори та порогові рівні політичної безпеки держави і регіону. Релігійна безпека як складова політичної безпеки регіону. Політичні інтереси регіону та їх структура. Проблема формування політичних інтересів, діалектика політичних цінностей та політичного інтересу в сфері безпеки. Проблема визначення критеріїв та рівня загроз, джерела загроз, сутнісні ознаки загроз політичній безпеці, класифікація загроз політичній безпеці, захист на конституційний лад та державний суверенітет, втручання у внутрішні справи країни, політичний екстремізм, регіональний сепаратизм, релігійна експансія та релігійні конфлікти, криміналізація політичної влади. Сфери та аспекти політичної безпеки регіону. Основні фази / стадії розвитку міжнародного політичного конфлікту. Передконфліктна фаза, її особливості. Перехід до конфронтації та кризи у відносинах між акторами. Прояв наслідків конфлікту. Стадія постконфліктної відбудови / врегулювання.

Література: 2, 5, 8.

Тема 4. Військово-політична безпека регіону. Аналіз міжнародних конфліктів

Поняття військово-політичної безпеки регіону: воєнна політика, оборонна політика, геополітика, геостратегія, воєнно-політичні інтереси, воєнно-політичні відносини, військове співробітництво, воєннополітична ситуація, воєнно-політичний блок, воєнно-політичні концепції, воєнні доктрини, воєнно-стратегічні концепції, мілітарна ідеологія, міжнародно-правові гарантії, суб'єкти воєнної політики, засоби та ресурси забезпечення воєнно-політичної безпеки, воєнний потенціал, збройні сили як інститут забезпечення воєнно-політичної безпеки, воєнно-політична стабільність, воєнно-політичний конфлікт, воєнно-політична криза, проблеми миротворчої діяльності. Поняття та основні риси аналізу міжнародних конфліктів. Основні цілі та вихідні точки аналізу міжнародних конфліктів. Геополітичний, економічний, соціальний, та соціокультурний аналіз ситуації міжнародної безпеки в контексті міжнародного конфлікту.

Література: 3, 9, 10, 13, 15, 18.

Тема 5. Європейська регіональна безпека. Роль міжнародних організацій у врегулюванні та запобіганні міжнародним конфліктам

Поняття, параметри й масштаби європейської регіональної безпеки. Характеристика, принципи функціонування і направленості розвитку системи зовнішньої безпеки європейського регіону. Основні напрямки підтримання європейської регіональної безпеки: захист союзницьких держав; підтримка міжнародного миру і стабільності; недопущення агресії та покарання агресора; миротворчі операції з підтримки миру та примусу до миру; примус до виконання міжнародних угод та режимів тих, хто їх порушує; боротьба з міжнародним тероризмом і наркобізнесом; захист демократії та прав людини, етнічних чи релігійних меншин. Проблема центрів сили в сучасному європейському політичному середовищі. Значення етнічного чинника та культурних традицій Європи в формуванні системи регіональної безпеки. Характеристика існуючих регіональних структур системи європейської безпеки. Роль ЄС, НАТО, ЗЕС, ОБСЄ у підтриманні європейської і світової безпеки. Проблеми реформування систем

колективної безпеки у Європі. Роль ОБСЄ у моніторингу та врегулюванні міжнародних конфліктів. ЄС та його Спільна зовнішня політика та політика безпеки в контексті міжнародних відносин.

Література: 3, 4, 5, 7.

Змістовий модуль 2. Забезпечення міжнародної безпеки та врегулювання міжнародних конфліктів сучасності

Тема 6. Нові форми співробітництва в Європі з питань безпеки. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах

Початок трансформації системи євробезпеки у пост-біполярну еру. Інституалізація загальноєвропейського процесу в рамках НБСЄ в 90-ті роки. Роль Німеччини в новій конфігурації сил і європейській безпеці. Конфліктогенні фактори порушення сучасної системи міжнародної та європейської безпеки. Перспективи та потенційні наслідки розширення західноєвропейських інтеграційних структур та нові проблеми колективної безпеки в Європі. Проблема регіональної безпеки в контексті існування співдружності незалежних пострадянських держав. Досвід країн Центральної та Східної Європи у проведенні військової реформи. Головні напрями військової політики у країнах Центральної та Східної Європи. Досвід країн Центральної та Східної Європи у встановленні демократичного контролю над силовими структурами. Реформування загальноєвропейської безпеки. Аналіз впливу міжнародних організацій та режимів на стан і перспективи розвитку європейської безпеки.

Література: 2, 3, 6, 7, 11.

Тема 7. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки

Поняття і структура міжнародної безпеки. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки. Поняття міжнародної стабільності. Статистична та динамічна стабільність. Проблеми забезпечення глобальної безпеки. Характеристика сучасних загроз міжнародній системі безпеки. Міжнародні організації системи безпеки. "Американський компонент" сучасної світової безпеки. Основні напрями забезпечення міжнародної безпеки. Геополітичні зміни сучасної системи міжнародної безпеки. Теоретичні засади створення міжнародних структур безпеки. Аналіз впливу міжнародних організацій та режимів на стан і перспективи розвитку простору безпеки. Роль ООН у системі глобальної безпеки. Функції ради безпеки ООН. Регіональні міжнародні організації та їх значення у підтриманні безпеки в регіоні та світі.

Література: 12, 15, 16, 17, 18.

Тема 8. Міжнародні конфлікти 21 століття. Проблеми та перспективи функціонування сучасних і формування нових регіональних і глобальної системи безпеки.

Умови й фактори формування сучасної системи безпеки у Європі. Міжнародні системи військової безпеки. Роль НАТО у формуванні та підтриманні європейської і світової безпеки. Америко-іракська війна та нові проблеми забезпечення міжнародної політичної стабільності й безпеки у світі. Проблема відвернення третьої світової війни та роль національних і регіональних форм безпеки в цьому процесі. Проблеми необхідності формування нової системи безпеки у третьому тисячолітті. Геополітичні зміни сучасної системи міжнародної безпеки.

Геоелекономічна сутність міждержавних конфліктів у 2000-і роки. Піднесення Китаю та відродження військово-політичного потенціалу Російської Федерації як чинники наростання конфліктного потенціалу у їхніх відносинах із глобальним Заходом. Війна в Іраку (з 2003 р.) як чинник підризу репутації США. "Малі" міжнародні конфлікти. "Арабська весна" як чинник трансформації динаміки міжнародного конфлікту на Близькому Сході. Євромайдан та російська інтервенція проти України як чинник переходу до «нової холодної війни» між РФ та Заходом. Загальне наростання міжнародної нестабільності. Сирійський конфлікт та втручання основних геополітичних суб'єктів у його проходження. Загострення конфліктних тенденцій у китайсько-американських відносинах.

Збройна агресія Росії проти України. Російсько-Українська війна.

Література: 3, 11, 14, 16, 18.

Тема 9. Нова роль НАТО у конфігурації політичних сил у Європі та світі

Структура і завдання Північноатлантичного альянсу (НАТО). Політичний та економічний аспекти функціонування альянсу. Цивільна та військова структура НАТО. Характеристика країн-членів та їх взаємовідносини на рівні альянсу та поза ним. Країни-партнери та їх стосунки із НАТО. Основні програми альянсу. Військові інституції НАТО. Командна структура альянсу. Оборонні видатки. Сили реагування (СРН). Основні місії НАТО: Афганістан (МССБ), Боснія, Дарфур, Македонія, Ірак, Косово (КФОР), Середземномор'я (операція „Активні зусилля” та ін.). Характеристика політики НАТО щодо ЄС, США, Росії та інших країн і регіонів світу. Програма Євроатлантичного партнерства. Середземноморський Діалог. Стамбульська ініціатива (СІС). Ініціатива для країн Південно-Східної Європи (SEEI) та ін. Програма „Партнерство заради миру”. Проект розширення НАТО на Схід. Проблеми взаємовідносин та співробітництва України з НАТО. Роль НАТО у врегулюванні гарячих точок планети. Взаємодія НАТО – ООН. Миротворча діяльність НАТО. Проблеми реформування НАТО.

Література: 11, 12, 15, 18.

Тема 10. Україна в системі європейської та міжнародної безпеки

Концепція і стратегія національної безпеки України. Характеристика загроз безпеці України. Основні напрямки і пріоритети безпеки України. Проблеми формування національної безпеки України з позиції входження в євроатлантичні структури. Роль українського фактору в формуванні загальноєвропейської безпеки. Теоретичні засади загальної концепції національної безпеки України. Національна безпека – історико-теоретичний контекст проблеми. Категоріальний апарат теорії національної безпеки. Фактори впливу на стан безпеки. Співвідношення категорій "виклик" – "загроза". Об'єкти національної безпеки. Суб'єкти безпеки. Національна безпека як система взаємопов'язаних складників. Внутрішній та зовнішній аспекти безпеки.

Література: 3, 12, 15, 16, 17, 20.

4. Структура залікового кредиту дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти"

Тема	Лекції	Кількість годин				Контрольні заходи
		Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	КПЗ Тренінг	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дослідження глобальної безпеки та міжнародних конфліктів						
Тема 1. Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення проблем глобальної безпеки. Специфіка міжнародного конфлікту	2	1	8	-		Пот. оп.
Тема 2. Основні наукові концепції проблем безпеки. Типологія міжнародних конфліктів	2	1	10	-	1	Пот. оп.
Тема 3. Політична безпека регіону та її структура. Динаміка розгортання міжнародного політичного конфлікту	4	2	10	1		Груп. завд.
Тема 4. Військово-політична безпека регіону. Аналіз міжнародних конфліктів	4	2	10	1		Груп. завд.
Тема 5. Європейська регіональна безпека. Роль міжнародних організацій у врегулюванні та запобіганні міжнародним конфліктам	6	2	10	1	1	Груп. завд.
Змістовий модуль 2. Забезпечення міжнародної безпеки та врегулювання міжнародних конфліктів сучасності						
Тема 6. Нові форми співробітництва в Європі з питань безпеки. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах	2	2	10	-	1	Пот. оп.
Тема 7. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки	2	1	10	1		Груп. завд.
Тема 8. Міжнародні конфлікти 21 століття Проблеми та перспективи функціонування сучасних і формування нових регіональних і глобальної системи безпеки	4	2	8	1		Пот. оп.
Тема 9. Нова роль НАТО у конфігурації політичних сил у Європі та світі	2	1	8	-		Груп. завд.
Тема 10. Україна в системі європейської та міжнародної безпеки	2	1	8	-	1	Пот. оп.
Разом	30	15	96	5	4	-

Заочна форма навчання

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Тема 1. Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення проблем глобальної безпеки. Специфіка міжнародного конфлікту	1	-	14
Тема 2. Основні наукові концепції проблем безпеки. Типологія міжнародних конфліктів	1	-	14
Тема 3. Політична безпека регіону та її структура. Динаміка розгортання міжнародного політичного конфлікту	1	-	13
Тема 4. Військово-політична безпека регіону. Аналіз міжнародних конфліктів	-	-	15
Тема 5. Європейська регіональна безпека. Роль міжнародних організацій у врегулюванні та запобіганні міжнародним конфліктам	-	-	15
Тема 6. Нові форми співробітництва в Європі з питань безпеки. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах	1	1	13
Тема 7. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки	1	-	13
Тема 8. Міжнародні конфлікти 21 століття Проблеми та перспективи функціонування сучасних і формування нових регіональних і глобальної системи безпеки	1	1	12
Тема 9. Нова роль НАТО у конфігурації політичних сил у Європі та світі	1	1	15
Тема 10. Україна в системі європейської та міжнародної безпеки	1	1	15
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема. Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення проблем глобальної безпеки. Специфіка міжнародного конфлікту

Мета. Розкрити сутність, значення і зміст поняття "безпека"; розглянути сучасні підходи до безпеки.

Питання для обговорення:

1. Основні політологічні школи та їхнє трактування теоретичних проблем безпеки.
2. Науково-теоретичні концепції проблем безпеки.
3. Наукові школи "політичного реалізму" та "неореалізму" про проблеми безпеки.
4. Об'єктивістський і суб'єктивістський підходи у визначенні наукових проблем безпеки.
5. Політичний та соціальний підходи формуванню безпеки.
6. Співвідношення національної, регіональної та міжнародної безпеки.
7. Методологічні основи вивчення проблем безпеки.

Література: 1, 2, 4, 8, 20.

Практичне заняття № 2

Тема. Основні наукові концепції проблем безпеки. Типологія міжнародних конфліктів

Мета. Розглянути основні поняття безпеки.

Питання для обговорення:

1. Суб'єкти та об'єкти політичної безпеки. Система забезпечення політичної безпеки.
2. Критерії політичної безпеки. Індикатори та порогові рівні політичної безпеки.
3. Проблема визначення загроз політичній безпеці.
4. Поняття потенціалу безпеки та його складники.
5. Критерії і пріоритети міжнародної та регіональної безпеки. Принципи, норми та нормативи міжнародної та регіональної безпеки.
6. Правова база безпеки: особистості, суспільства, держави, глобального простору.
7. Роль військового фактору в забезпеченні системи безпеки. Зростання невійськових факторів забезпечення безпеки.
8. Релігійна безпека в національних і глобальних масштабах. Інформаційна безпека та умови її забезпечення. Проблеми екологічної безпеки в регіоні та світі. Поняття фінансово-економічної безпеки.

Література: 1, 2, 5, 8, 20.

Практичне заняття № 3

Тема. Політична безпека регіону та її структура. Динаміка розгортання міжнародного політичного конфлікту

Мета. Розглянути сутність національної безпеки, збройних конфліктів сучасності.

Питання для обговорення:

1. Поняття та основний зміст „національної безпеки” з позицій суверенітету держави.

2. Основні елементи національної безпеки.

3. Поняття „національних інтересів” та їх просторова і змістова динаміка.

4. Наукові концепції „національного інтересу”.

5. „Державний інтерес” та його трактування з різних політологічних точок зору.

6. Система захисту та реалізації національної безпеки.

7. Концепція національної безпеки країн.

Література: 1, 2, 4, 8.

Практичне заняття № 4

Тема. Військово-політична безпека регіону. Аналіз міжнародних конфліктів

Мета. Розглянути поняття регіональної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Поняття регіональної безпеки з теоретико-прикладних позицій.

2. Форми й види регіональної безпеки.

3. Параметри регіональної безпеки.

4. Характеристика, принципи функціонування і направленості розвитку системи зовнішньої безпеки регіону.

5. Система захисту та принципи реалізації регіональної безпеки.

6. Характеристика існуючих регіональних систем безпеки.

7. Проблема „центрів сили” в регіонах світу та світовій політиці.

Література: 2, 5, 8, 11, 15.

Практичне заняття № 5

Тема. Європейська регіональна безпека. Роль міжнародних організацій у врегулюванні та запобіганні міжнародним конфліктам

Мета. Розглянути умови та фактори формування сучасної системи безпеки у Європі

Питання для обговорення:

1. Проблема визначення загроз політичній безпеці європейських країн.

2. Початок трансформації системи євробезпеки у постбіполярну еру.

3. Інституалізація загальноєвропейського процесу в рамках НБСЄ в 90-ті роки.

4. Роль Німеччини в новій конфігурації сил і європейській безпеці.

5. Колишня Югославія як постійно діючий конфліктогенний фактор порушення сучасної системи міжнародної та європейської безпеки.

6. Роль НАТО у формуванні та підтриманні європейської і світової безпеки.

7. „Американський компонент” у системі євробезпеки і світовій безпеці.

8. Перспективи та потенційні наслідки розширення західноєвропейських інтеграційних структур та нові проблеми колективної безпеки в Європі.

Література: 2, 5, 8, 11, 15.

Практичне заняття № 6

Тема. Нові форми співробітництва в Європі з питань безпеки. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах

Мета. Розглянути шляхи забезпечення глобальної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Поняття і структура міжнародної (глобальної) системи безпеки.
2. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки.
3. Характеристика сучасних загроз міжнародній системі безпеки.
4. Проблеми забезпечення глобальної безпеки.
5. Основні напрямки забезпечення міжнародної безпеки.
6. Поняття „міжнародна стабільність”, „статус-кво”, „баланс сил” і „рівновага сил” у міжнародній безпеці.

Література: 3, 6, 11, 13, 15, 18, 20.

Практичне заняття № 7

Тема. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки

Мета. Розглянути характерні особливості ХХІ ст.

Питання для обговорення:

1. Роль США у формуванні глобальної системи безпеки.
2. Проблема „боротьби з тероризмом” та її значення у трансформації глобальної системи безпеки.
3. Америко-афганський конфлікт та нові проблеми забезпечення міжнародної політичної стабільності й безпеки у світі.
4. Америко-іракська війна та проблеми встановлення політичної стабільності на Близькому Сході.
5. Міжнародні організації системи безпеки.
6. Проблема відвернення третьої світової війни та роль національних і регіональних форм безпеки у цьому процесі.
7. Сучасні процеси політичної глобалізації та економічної інтеграції з позицій міжнародної безпеки.

Література: 7, 8, 11, 13, 15, 18.

Практичне заняття № 8

Тема. Міжнародні конфлікти 21 століття Проблеми та перспективи функціонування сучасних і формування нових регіональних і глобальної системи безпеки

Мета. Розглянути роль міжнародних організацій у врегулюванні міжнародних відносин

Питання для обговорення:

1. НАТО та його структура.
2. Основні функції НАТО.
3. Програма «Розширення НАТО на Схід» та її завдання.
4. Програма «Партнерство заради миру».
5. Діяльність НАТО в регіонах світу.
6. Проблеми реструктуризації НАТО.

Література: 9, 11, 12, 18.

Практичне заняття № 9-10

Тема. Нова роль НАТО у конфігурації політичних сил у Європі та світі. Україна в системі європейської та міжнародної безпеки

Мета. Розглянути роль України в системі європейської та глобальної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Концепція національної безпеки України.
 2. Законодавчі основи забезпечення системи безпеки в Україні.
 3. Національні інтереси України.
 4. Характеристика основних загроз національній безпеці України.
 5. Структура й основні напрями державницької політики національної безпеки України.
 6. Система забезпечення національної безпеки України.
 7. Проблеми формування національної безпеки України з позиції входження її в Раду Європи.
 8. Зв'язки України з НАТО і можливі перспективи входження у його структуру.
 9. Відносини України з її сусідами з позиції системи безпеки.
 10. Роль українського фактору в формуванні загальноєвропейської безпеки.
- Література: 9, 11, 16, 18, 25.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти" виконується самостійно кожним студентом. Підготовка завдання здійснюється на основі опрацьованої літератури та зібраної інформації в мережі Інтернет, її аналізу та формулювання висновків. КППЗ оформляється у відповідності з встановленими вимогами. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти".

В індивідуальній роботі студенти повинні показати:

- правильне розуміння поставленого завдання;
- вміння працювати з літературними джерелами та використовувати законодавчі й інструктивні матеріали;
- висловлювати свої думки з актуальних питань і робити обґрунтовані висновки на основі проведеного аналізу;
- можливість використовувати теоретичні знання, отримані на лекціях, застосовувати сучасні методи дослідження з використанням таблиць, графіків, діаграм та інших графічних зображень.

7. Самостійна робота студентів

Організація самостійної роботи студентів вимагає особливої уваги, тому, що частина питань кожної теми виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях.

№ з/п	Тематика	Кількість годин
1.	Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення проблем глобальної безпеки. Специфіка міжнародного конфлікту	8

2.	Основні наукові концепції проблем безпеки. Типологія міжнародних конфліктів	10
3.	Політична безпека регіону та її структура. Динаміка розгортання міжнародного політичного конфлікту	10
4.	Військово-політична безпека регіону. Аналіз міжнародних конфліктів	10
5.	Європейська регіональна безпека. Роль міжнародних організацій у врегулюванні та запобіганні міжнародним конфліктам	10
6.	Нові форми співробітництва в Європі з питань безпеки. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах	10
7.	Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки	10
8.	Міжнародні конфлікти 21 століття Проблеми та перспективи функціонування сучасних і формування нових регіональних і глобальної системи безпеки	10
9.	Нова роль НАТО у конфігурації політичних сил у Європі та світі	10
10.	Україна в системі європейської та міжнародної безпеки	8
	Разом	96

8. Тренінг з дисципліни

Тренінг – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Метою проведення тренінгу з дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти" є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти аналізу стану і тенденції розвитку системи міжнародних економічних відносин, визначати проблеми й перспективи їх розвитку.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносилися на тренінгові заняття.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти" використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести та поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні та командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації;

- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Глобальна безпека та міжнародні конфлікти" визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1	Модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
Усне опитування під час занять (1-5 теми) – 5 балів за тему – макс. 30 балів Модульна контрольна робота (теми 1-5) – макс. 70 балів	Усне опитування під час занять (6-10 теми) 5 балів за тему – макс. 30 балів Модульна контрольна робота, тестування з 6 до 10 теми – макс. 70 балів	Підготовка КППЗ – макс. 40 балів Захист КППЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Тестові завдання (5 тестів по 5 балів за тест) – макс. 25 балів Пит. 1 – макс. 25 балів Задачі (2 задачі) – по 25 балів, макс. 50 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox). Мультимедійний проектор.	1 - 10
2.	Ноутбук, проектор, базове програмне забезпечення.	1 - 10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Шамраєва В.М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародної безпеки. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія "Міжнародні економічні відносини"*. 2018. №8. С. 88-94
2. Про національну безпеку України: проект закону України від 28.02.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63531 (дата звернення: 20.04.2018).
3. Кононенко В.П., Новікова Л.В. Фінансування тероризму – загроза для міжнародних відносин, практика міжнародного суду ООН та суду ЄС // *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна*. 2018. № 7. С. 55-59.
4. Трансформація міжнародної безпеки: сучасні виклики та загрози. Матеріали міжнародної наукової конференції. Львів, 22-23 березня 2018 р. / Упорядники: М. Мальський, Р. Вовк, О. Кучик, П. Байор. Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 187 с.
5. Брусиловська О. І., Бурдяк В. І., Зайцева М. В. Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах: монографія. К. : Вадекс, 2018. 542 с.
6. Центр глобального миру і врегулювання конфліктів (Center for Global Peace and Conflict Studies). URL: <http://www.cgpracs.ucf.edu>.
7. Центр дослідження міжнародних відносин. - <http://edu.cirs.kiev.ua>.
8. Центр з питань миру і конфліктів URL: <http://www.centrepeaceconflictstudies.org/publications>.
9. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Наш Формат, 2018. 320 с.
10. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. К.: Дух і літера, 2019. 256 с.
11. Журнал "Актуальні проблеми міжнародних відносин". URL: <http://journals.iir.kiev.ua>.
12. Лісовський П.М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.
13. НАТО у Варшаві: підсумки й уроки. URL: https://www.ukrinform.ua/rubricother_news/2049186-samit-nato-u-varsavipidsumki-j-uroki.html (дата звернення: 20.09.2018). NATO Policy for the Protection of Civilians. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133945.htm (дата звернення: 20.09.2018).
14. Трансформація міжнародної безпеки: сучасні виклики та загрози. Матеріали міжнародної наукової конференції. Львів, 22-23 березня 2018 р. / Упорядники: М. Мальський, Р. Вовк, О. Кучик, П. Байор. Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 187 с.
15. Журнал теорії міжнародних відносин і світової політики Електронний ресурс. URL: <http://www.intertrends.ru/index.htm>.

16. Пелих А. О. Воєнно-політичні моделі держав в управлінні національною безпекою євроатлантичних і пострадянських країн. Дисертація на здобуття наукового ступеня к.держ.упр. К., 2018.

17. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

18. Країни світу і Україна: енциклопедія: в 5 т. / редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; - ДУ "Інститут всесвітньої історії НАН України". Київ: Видавництво "Фенікс", 2017.

19. Концепт "Європа": навч. посіб. / Ващенко А.В., Гаврилов В.М., Дятлов В.О., Казимір В.А., Кеда М.К., Коваленко О.О., Соломенна Т.В. Чернігів: Десна Поліграф, 2018. 296 с.

20. Стройко Т.В. Міжнародні організації: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2019. 250 с.